
אַחַר הַמְּבוּל

סיפורי מוצא במקרא
ובאגן הים התיכון המזרחי

מאת
גיא דרשן

מוסד ביאליק • ירושלים

תוכן העניינים

ה-1	פתח דבר
יא-כ	רשימת הקיצורים
כא-כג	רשימת האיורים
38-1	מבוא
	א. סיפור המוצא 1
	ב. סקירת המחקר 3
	ג. הצגת המקורות 8
	1. סיפורי מוצא וכתיבה גנאלוגית יוונית באפוס ובפרוזה 8; 2. סיפורי מוצא וכתיבה גנאלוגית בספר בראשית 15; 3. סיפורי מוצא וכתיבה גנאלוגית אצל פילון מגבל ובמזרח הים התיכון 27
	ד. שיטת המחקר 29
	ה. סדר הדיון והטענה בספר זה 34

חלק א: אחרי המבול ולפניו

78-41	פרק ראשון: דפוס לוח העמים
	התפלגות העמים אחרי המבול ו'לוחות עמים' – בראשית י והמקבילות היווניות 41
	א. 'לוחות העמים' במקרא 43
	1. 'לוח העמים' הכוהני 44; 2. 'לוח העמים' היהויסטי 47; 3. שילוב המקורות בפרק י 51
	ב. מורשת המזרח הקדום 53
	ג. התפלגות העמים ב'קטלוג הנשים' ובכתיבה הגנאלוגית היוונית 57
	1. השתלשלות קבוצות אתניות מגיבור המבול 57; 2. השתלשלות אבות אפונימים של עמים ונקודת מבט גיאוגרפית 65
	ד. מסורות פיניקיות על השתלשלויות גנאלוגיות של עמים 70
	ה. קווי דמיון וזיקה 72

88-79 פרק שני: נטיעת הכרם הראשון

המסורת המקראית על נטיעת הכרם הראשון בתום המבול
(בר' ט, כ"ז) לאור מקבילות מן המסורת הגנאלוגית היוונית 79

א. נוטע הכרם הראשון בסיפור המקראי 80

ב. המסורות היווניות המקבילות 81

ג. גלגולי המסורת באגן הים התיכון המזרחי 84

112-89 פרק שלישי: האשה הראשונה ומוצא הרע בעולם

בריאת האשה הראשונה ומוצא הרע בעולם במסורת הגנאלוגית
היוונית ובמקרא 89

א. הסיפור המקראי וההקבלה מן העולם היווני 90

ב. מורשת המזרח הקדום בסיפור פנדורה 94

ג. המסורות הגנאלוגיות 102

ד. ייחודו של הסיפור על האשה הראשונה בשתי התרבויות 108

134-113 פרק רביעי: השמדת דור הגיבורים

סיפור בני האלוהים ובנות האדם (בר' ו, א-ד) לאור
'קטלוג הנשים' ההסיודי 113

א. המסורת המקראית 114

ב. פרגמנט 204 (M-W) ב'קטלוג הנשים' ההסיודי ומסורת
יוונית קרובות 117

ג. מסורת משותפת וגלגוליה 127

ד. למקומו של סיפור בני האלוהים בספר בראשית 132

חלק ב: מאדם לעם – דפוסים ספרותיים

168-137 פרק חמישי: גיבורי התרבות הראשונים

דפוס 'הממציא הראשון' במסורות המוצא של
מזרח הים התיכון 137

א. דפוס 'הממציאים הראשונים' בספר בראשית 137

ב. מורשת המזרח הקדום 143

- ג. דפוס 'הממציא הראשון' בספרות היוונית 149
 ד. מסורת בעלי המלאכה הראשונים בלבנט ובמזרח
 הים התיכון 156

200-169 פרק שישי: שני אחים – שני לאומים
 דפוס 'שני אחים – שני לאומים' במסורות המוצא של מזרח
 הים התיכון 169

- א. זוגות אחים אפונימים בספר בראשית 169
 1. יעקב ועשו 170; 2. פרץ וזרח 172; 3. אפרים ומנשה 174;
 4. יצחק וישמעאל 176; 5. אברהם ולוט 179; 6. קין והבל 180
 ב. זוגות אחים בספרות הגנאלוגית היוונית 182
 1. פנופאוס וקריסוס 183; 2. אַקְרִיסִיוס ופְרוֹיטוֹס 184; פְּלִיאָס
 ונִלְאֹס 186; 4. דנאוס ואייגיפטוס 190; 5. אמפיון וזתוס 192
 ג. בין הסיפורים המקראיים לסיפורים היווניים 193
 ד. מסורת קרובה בלבנט: שְׁמִים-רְמִים ואוסואוס 196

244-201 פרק שביעי: סיפורי ייסוד

- דפוס סיפורי ההתנחלות של אב מייסד במזרח הים התיכון 201
 א. סיפורי התנחלות של אב מייסד בספר בראשית 203
 1. אברהם 203; 2. יעקב 206; 3. עשו 210
 ב. סיפורי התנחלות של אב קדום במסורות הגנאלוגיות
 היווניות 211
 1. קסותוס 212; 2. דנאוס 213; 3. קדמוס 215
 ג. בין הסיפורים המקראיים לסיפורים היווניים 220
 ד. סיפורי הגירה והתנחלות נוספים במזרח הים התיכון 227
 1. מפש / מופסוס 227; 2. לשאלת מוצא סיפורי ההגירה במזרח
 הים התיכון 233
 ה. מנווד לאבי אומה בכתיבה גנאלוגית 241

260-245 פרק שמיני: תולדות הסוגה
 סוגת סיפורי המוצא במקרא ובמזרח הים התיכון הקדום
 ותולדותיה 245

א. לבירור הסוגה 245

ב. לתולדות הסוגה 251

ג. תפוצת הסוגה באגן הים התיכון המזרחי 256

ד. השלכות מחקר זה למחקר התורה 258

318-261

ביבליוגרפיה

376-319

מפתחות

1. מפתח מקורות 321

2. מפתח מקורות קלסיים 336

3. מפתח שמות 355

V-VIII

תוכן העניינים באנגלית

AFTER THE FLOOD

Stories of Origins in the Hebrew Bible
and Eastern Mediterranean Literature

by

Guy Darshan

The Bialik Institute, Jerusalem

Contents

Preface	7-11
List of Abbreviations	13-15
List of Illustrations	16-18
Introduction	1-38
1. The Origin Story	1
2. History of Research	3
3. Overview of the Sources	8
a. Origins and Greek Genealogical Writings	8
b. Origins and Genealogical Writing in the Book of Genesis	15
c. Origins and Genealogical Writing in Philo of Byblos and Other Eastern Mediterranean Traditions	27
4. Methodology	29
5. The Order of Discussion and the Main Arguments	34
Part I: After and Before the Flood	
Chapter One: The Table of Nations Pattern	41-78
The Division of the Nations after the Flood and the 'Table of Nations': Genesis 10 and Greek parallels	41
1. The 'Tables of Nations' in the Bible	43
a. The Priestly 'Table of Nations'	44
b. The Yahwistic 'Table of Nations'	47
c. The Arrangement of the Sources in Genesis 10	51
2. The Ancient Near Eastern Heritage	53
3. The Division of the Nations' Forefathers in the <i>Catalogue of Women</i> and Greek Genealogical Writings	57
a. The Descent of Ethnic Groups from the Flood	Hero 57;
b. The Descent of the Eponymous Ancestors and the Geographical Perspective	65
4. Phoenician Traditions Regarding the Genealogical Division of Nations	70
5. The Similarities and the Source of the Links	72

Chapter Two: The Planting of the First Vineyard	79–88
The Biblical Tradition of the First Vineyard Following the Flood (Gen 9:20-27) in Light of Greek Genealogical Traditions	79
1. The Planting of the First Vineyard according to the Biblical Account	80
2. The Parallel Greek Traditions	81
3. The Development of the Tradition in the Eastern Mediterranean	84
 Chapter Three: The First Woman and the Origin of Evil in the World	 89–112
The Creation of the First Woman and the Origin of Evil in the World According to Biblical and Greek Genealogical Tradition	89
1. The Biblical Story and the Greek Parallel	90
2. The Ancient Near Eastern Heritage of the Pandora Story	94
3. The Genealogical Traditions	102
4. The Unique Development of the First Woman Story in Both Cultures	108
 Chapter Four: The Destruction of the Heroes Generation	 113–134
The Story of the Sons of God and Daughters of Men (Gen 6:1-4) in Light of the Hesiodic <i>Catalogue of Women</i>	113
1. The Biblical Tradition	114
2. <i>Catalogue of Women</i> F 204 (M-W) and Related Greek Traditions	117
3. A Common Tradition and Its Development	127
4. The Function of the Story of the Sons of God in the Book of Genesis	132
 Part II: From Man to Nation – Literary Patterns	
Chapter Five: First Inventors	137–168
The ‘First Inventor’ Pattern in Eastern Mediterranean Genealogical Traditions	137
1. The ‘First Inventor’ Pattern in the Book of Genesis	137

2. The Ancient Near Eastern Heritage 143
3. The 'First Inventor' Pattern in the Greek Literature 149
4. The First Craftsmen Pattern in the Levant and Ancient Mediterranean 156

Chapter Six: Two Brothers – Two Nations 169–200

The 'Two Brothers/Two Nations' Pattern in the Origins Traditions of the Eastern Mediterranean 169

1. The 'Two Brothers' Pattern in the Book of Genesis 169
 - a. Jacob and Esau 170; b. Perez and Zerah 172; c. Ephraim and Manasseh 174; d. Isaac and Ishmael 176; e. Abraham and Lot 179; f. Cain and Abel 180
2. The 'Two Brothers' Pattern in the Greek Genealogical Literature 182
 - a. Panopeus and Krisos 183; b. Akrisios and Proitos 184; c. Pelias and Neleus 186; d. Danaos and Aigyptos 190; e. Amphion and Zethos 192
3. The Similarities between the Greek and the Biblical Stories 193
4. A Phoenician Parallel: Samemroumos and Ousoos 196

Chapter Seven: Foundation Stories 201-244

The 'Founding-Father Settlement' Pattern in Eastern Mediterranean Traditions 201

1. The 'Founding-Father Settlement' Pattern in the Book of Genesis 203
 - a. Abraham 203; b. Jacob 206; c. Esau 210
2. The 'Founding-Father Settlement' Pattern in Greek Genealogical Traditions 211
 - a. Xuthos 212; b. Danaos 213; c. Kadmos 215
3. Between the Greek and the Biblical Stories 220
4. Additional Eastern Mediterranean Immigration and Settlement Stories 227
 - a. Mpš / Mopsos 227; b. The Origin of Eastern Mediterranean Immigration Stories 233
5. From Immigrant to Founding Father in Genealogical Writing 241

Chapter Eight: The History of the Genre	245–260
The Art of Genealogical Writing in the Eastern Mediterranean 245	
1. Identification of the Genre 245	
2. The History of the Genre 251	
3. The Dissemination of the Genre in the Eastern Mediterranean 256	
4. The Implications for the Study of the Pentateuchal Sources 258	
 Bibliography	 261–318
 Indexes	 319–376
1. Index of sources 321	
2. Index of classical sources 336	
3. Index of names 355	

